

ਗੋਤਮ ਸਵਾਮੀ ਉਸ ਬੁਢੇ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਕੋਲ ਲੈ ਗਏ । ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਹ ਬੁਢਾ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਧਰਮ ਸਭਾ ਵੱਲ ਅਗੇ ਵਧਣ ਲੱਗਾ । ਉਸਨੂੰ ਗੋਤਮ ਸਵਾਮੀ ਤੇ ਗੁਸਾ ਆ ਗਿਆ ।

ਉਸਨੇ ਗੁਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ " ਹੇ ਮੁਨੀ ਕਿ ਇਹੋ ਤੇਰਾ ਧਰਮ ਗੁਰੂ ਹੈ ? ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਕਦਾ ? ਜੇ ਇਹ ਹੀ ਤੇਰਾ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਪਾਖੰਡੀ ਕੋਲ ਕਦੇ ਸਾਧੂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਂਗਾ । ਇਹ ਲੈ, ਆਪਣਾ ਭੋਖ, ਮੈਂ ਘਰ ਚਲਦਾ ਹਾਂ । "

ਗੋਤਮ ਸਵਾਮੀ, ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁਛਿਆ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਗੋਤਮ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ " ਹੇ ਗੋਤਮ ! ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਮੈਂ ਜਦ ਤਰਿਪਿਸ਼ਟ ਰਾਜਜਕੁਮਾਰ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਰਥ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਇਕ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਗਿਆ । ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਰਥ ਦਾ ਸਾਰਥੀ ਸੀ । ਮੈਂ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਦੋਵੇਂ ਗੁਬਮ ਗੁਬਾ ਹੋ ਗਏ । ਸ਼ੇਰ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ । ਜਖਮਾਂ ਕਾਰਣ ਜਦ ਉਹ ਮਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੂੰ ਇਸਨੂੰ ਹੌਂਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਸੀ " ਜੰਗਲ ਦੇ ਰਾਜੇ, ਮਨ ਵਿਚ ਨਫਰਤ ਨਾ ਰੱਖ । ਦੇ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ । ਇਕ ਤੂੰ ਜੰਗਲ ਦਾ ਸ਼ੇਰ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸ਼ੇਰ । ਆਖਰ ਇਕ ਨੇ ਤਾਂ ਹਾਰਨਾ ਹੀ ਸੀ । ਤੂੰ ਬਹਾਦਰਾਂ ਵਾਲੀ ਮੌਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ । " ਤੇਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਕਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ । ਹੇ ਗੋਤਮ ! ਉਹ ਸ਼ੇਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਇਹ ਬੁਢਾ ਕਿਸਾਨ ਸੀ । ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦਾ ਪਿਆਰ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ । ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਨਫਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਕਿਸੇ ਜਨਮ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਕਿਸੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲੇ, ਪਰ ਮਿਲੇਗਾ ਜ਼ਰੂਰ । ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਚਾਹੇ ਉਹ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਤੀਰਥੰਕਰ । " ਗੋਤਮ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਇਸ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਏ ।

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਹ ਚੌਮਾਸਾ ਵੀਤਭੈ ਪਤਨ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ।

ਅਠਾਰ੍ਹਵਾਂ ਸਾਲ—

ਵੀਤਭੈ ਨਗਰ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਸਿੰਧ ਦਰਿਆ (ਵਰਤਮਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਦੇ ਕਈ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰੇਹਤਕ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਪੁਜੇ । ਇਥੋਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਵੈਸ਼੍ਣਮਣ ਤੇ ਰਾਣੀ ਸ਼੍ਰੀ ਦੇਵੀ ਸੀ । ਇਥੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਧਰਣ ਯਕਸ਼ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿਖੇ ਪੁਜੇ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਵੰਤਸਕ ਨਾਂ ਦਾ ਬਾਗ ਸੀ । ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਿਆ । ਇਥੇ ਹੀ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਵਿਪਾਕ ਸੂਤਰ ਦੇ ਨੌਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਪਾਪ ਕਾਰਣ ਇਕ ਦੁਖੀ ਆਦਮੀ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਜਨਮ ਸੁਣਾਇਆ ।

ਇਥੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਉਤਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਦੇ ਵਣਿਜ ਗ੍ਰਾਮ ਵਿਖੇ ਪਧਾਰੇ । ਆਪਨੇ ਇਹ ਚੌਮਾਸਾ ਵਣਿਜ ਗ੍ਰਾਮ ਵਿਖੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਿਥੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ, ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਿਆ ।

ਇਥੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਆਪ ਬਨਾਰਸ ਨਗਰੀ ਪਧਾਰੇ । ਇਥੋਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਜਿਤਸ਼ਤਰੂ ਨੇ ਆਪ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ । ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਧੂ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਧਰਮ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ । ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਧਰਮ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੂਲਣੀ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਸੁਰਾਦੇਵ ਸ਼੍ਰਾਵਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਮੋਹ ਛੱਡ ਕੇ ਅਰਿਹੰਤਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ।

ਬਨਾਰਸ ਤੋਂ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ, ਆਪ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਲਭਿਆ ਨਗਰੀ ਦੇ ਸੰਖਬਨ ਬਗੀਚੇ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਪਧਾਰੇ । ਆਲਭਿਆ, ਬਨਾਰਸ ਤੇ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਬੜਾ ਨਗਰ ਸੀ । ਇਥੇ ਹੀ ਪੋਗਲ ਨਾਂ ਦਾ ਸਨਿਆਸੀ ਆਪ ਨਾਲ ਧਰਮ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਆਇਆ । ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਪ ਦਾ ਚੇਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ।

ਇਥੋਂ ਹੀ ਚੂਲਸ਼ਤਕ ਨਾਂ ਦੇ ਕਰੋੜਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ।

ਆਲਭਿਆ ਤੋਂ ਚੱਲਕੇ ਆਪ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਪਧਾਰੇ । ਉਥੇ ਮਕਾਂਤੀ, ਕਿਕ੍ਰਮ, ਅਰਜੁਣ ਅਤੇ ਕਸ਼ਯਪ ਆਦਿ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਕੀਤਾ ।

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਇਹ ਚੌਮਾਸਾ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ।

ਉਨੀਵਾਂ ਸਾਲ—

ਚੌਮਾਸਾ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪ ਫੇਰ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਪਧਾਰੇ । ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਤੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਘਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ । ਉਥੋਂ ਰਾਜਾ ਸ਼੍ਰੇਣਿਕ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਪੱਕਾ ਭਗਤ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ।

ਇਕ ਦਿਨ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ “ ਜੇ ਕੋਈ ਇਸਤਰੀ, ਪੁਰਸ਼ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਕੋਲ ਸਾਧੂ ਸਾਧਵੀ ਬਣ ਕੇ ਆਤਮ ਕਲਿਆਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਬੇਫਿਕਰ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰ ਲਵੇ । ਉਸ ਸਾਧੂ, ਸਾਧਵੀ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਤੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਮੈਂ ਖੁਦ ਕਰਾਂਗਾ । ”

ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼੍ਰੇਣਿਕ ਦੀ ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਮਗਧ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ । ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਤੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਸਾਧੂ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ।

ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟੋਂ ਖੁਦ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜਾਲੀ, ਮਯਾਲੀ, ਉਵਯਾਲੀ, ਪੁਰਸ਼ਸੈਨ, ਵਾਰੀਸੈਨ, ਦੀਰਘਵਤ, ਲਸ਼ਟਦੰਤ, ਵੇਹਲ, ਵੇਹਾਸ, ਅਭੈ, ਦੀਰਘਸੈਨ, ਮਹਾਸੈਨ, ਲਸ਼ਟਦੰਤ, ਗੁੜਦੰਤ, ਸੁਧਦੰਤ, ਹੱਲ, ਦਰੁਮ, ਦਰੁਮਸੈਨ, ਮਹਾਦਰੁਮਸੈਨ, ਸਿੰਘ, ਸਿੰਘਸੈਨ, ਮਹਾਸਿੰਘ ਸੈਨ, ਪੂਰਨ ਸੈਨ ਆਦਿ 23 ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਸਾਧੂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼੍ਰੇਣਿਕ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼੍ਰੇਣਿਕ ਦੀਆਂ ੧੩ ਰਾਣੀਆਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਸਾਧਵੀ ਸੰਘ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ :-

(1) ਨੰਦਾ (2) ਨੰਦਮਤਿ (3) ਨੰਦੇਤਰ (4) ਨੰਦ ਸੇਵਿਆ (5) ਮਹਿਆ (6) ਸੁਮਰੁਤਾ (7) ਮਹਾਮਰੁਤਾ (8) ਮਰੂਦੇਵਾ (9) ਭੱਦਰਾ (10) ਸੁਭੱਦਰਾ (11) ਸੁਜਾਤਾ (12) ਸੁਮਨਾ (13) ਭੂਤਾਦੱਤਾ।

ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਅਦਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਹਿਜਾਦੇ ਆਦਰਕ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹਰਾ ਕੇ, ਜੈਨ ਸਾਧੂ ਦੀਖਿਆ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਆਦਰਕ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਧਰਮ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ, 500 ਚੇਰਾਂ ਨੇ ਚੇਰੀ ਦਾ ਧੰਦਾ ਛੱਡ ਕੇ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਸਾਧੂ ਦੀਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟੋਂ ਆਦਰਕ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹਸਤੀ ਤਾਪਸ ਆਦਿ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸਾਧੂ ਜੀਵਨ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਵੀਹਵਾਂ ਸਾਲ—

ਮਗਧ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਅਸਰ ਬਹੁਤ ਫੈਲ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਹ ਚੌਮਾਸਾ ਵੀ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੀਆਂ ਜੀਵ ਆਤਮਾਵਾਂ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਆਪ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਚਲ ਕੇ ਕੋਸ਼ਾਂਬੀ ਵੱਲ ਆਏ।

ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਕੋਸ਼ਾਂਬੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਂਸੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਗਰੀ ਆਲਭਿਆ ਸੀ। ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਆਲਭਿਆ ਨਗਰੀ ਪਧਾਰੇ। ਇਥੇ ਆਪ ਨੇ ਰਿਸ਼ੀਭੱਦਰ ਜਿਹੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੈਨ ਉਪਾਸਕਾਂ ਦੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਤੇ। ਰਿਸ਼ੀ ਭੱਦਰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼੍ਰਾਵਕ ਦੇ 12 ਵਰਤ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲਏ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਤਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਉਹ ਮਰ ਕੇ, ਸੋਧਰਮ ਦੇਵਲੋਕ ਵਿਚ ਦੇਵਤਾ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ।

ਆਲਭਿਆ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਕੋਸ਼ਾਂਬੀ ਨਗਰੀ ਪਧਾਰੇ। ਇਥੇ ਰਾਣੀ ਮਿਰਗਾਵਤੀ ਆਪਣੇ ਜੀਜੇ, ਉਜੈਣੀ ਦੇ ਰਾਜੇ ਚੰਡ ਪ੍ਰਦੇਤਨ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ

ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਰਾਜ ਚਲਾ ਰਹੀ ਸੀ । ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਉਦਯਨ ਨਾਬਾਲਿਗ ਸੀ । ਰਾਣੀ ਮਿਰਗਾਵਤੀ ਰਾਜਾ ਚੰਡ ਪ੍ਰਦੇਤਨ ਦੇ ਰਾਜ-ਕਾਜ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀ ।

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਕੋਸ਼ਾਂਬੀ ਪਧਾਰੇ । ਉਥੇ ਚੰਡ ਪ੍ਰਦੇਤਨ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਮਹਾਰਾਣੀ ਮਿਰਗਾਵਤੀ, ਸ਼ਾਹੀ ਠਾਠ ਬਾਠ ਨਾਲ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਨ ਆਈ । ਉਸ ਧਰਮ ਸਭਾ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਚੰਡ ਪ੍ਰਦੇਤਨ ਵੀ ਬੈਠਾ ਸੀ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਵੈਰਾਗਪੂਰਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਣੀ ਮਿਰਗਾਵਤੀ ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਪਿਆ । ਉਸਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ "ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜੀਜੇ, ਰਾਜਾ ਚੰਡਪ੍ਰਦੇਤਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਜੈਨ ਸਾਧਵੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ।" ਰਾਣੀ ਨੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਮਹਾਰਾਜਾ ਚੰਪ੍ਰਦੇਤਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਦਿੱਤਾ ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਚੰਡਪ੍ਰਦੇਤਨ ਨੇ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ-ਹੋਏ ਵੀ ਮਿਰਗਾਵਤੀ ਨੂੰ ਸਾਧਵੀ ਬਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ।

ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਅੰਗਾਰਵਤੀ ਆਦਿ ਚੰਡਪ੍ਰਦੇਤਨ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਰਾਣੀਆਂ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਸਾਧਵੀ ਜੀਵਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ । ਰਾਜੇ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਧਵੀਆਂ ਬਣਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ।

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਕੋਸ਼ਾਂਬੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦੇਹ ਦੇਸ਼ ਪਧਾਰੇ । ਇਥੇ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਸੀ ।

ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਚੇਟਕ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਮਾਮਾ ਸੀ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਇਹ ਚੌਮਾਸਾ ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਗੁਜਾਰਿਆ । ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਸਾਧੂ ਜੀਵਨ ਜਾਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ।

ਇਕੀਵਾਂ ਸਾਲ—

ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ, ਪਿੰਡਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਭਗਵਾਨ ਉੱਤਰ ਵਿਦੇਹ ਵੱਲ ਪਧਾਰੇ । ਉਥੋਂ ਮਿਥਿਲਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਕਾਕੰਦੀ ਪਧਾਰੇ । ਕਾਕੰਦੀ ਵਿਚ ਧੰਨ ਅਤੇ ਸੁਨਕਸ਼ਤਰ ਨੂੰ ਸਾਧੂ ਦੀਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ।

ਕਾਕੰਦੀ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ । ਉਹ ਸ਼੍ਰਵਸਤੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਪਿਲ ਨਗਰ ਪਧਾਰੇ । ਉਥੋਂ ਦੇ ਕੁੰਡਕੋਲਿਕ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ 12 ਵਰਤ ਰੂਪੀ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਧਰਮ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ । ਉਥੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਅਹਿਛਤਰਾ ਹੁੰਦੇ

ਹੋਏ, ਰਾਜਪੁਰ ਪਧਾਰੇ । ਇਥੇ ਅਨੇਕਾਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਕਰਕੇ, ਆਪ ਵਾਪਸ ਪੋਲਾਸਪੁਰ ਪਹੁੰਚੇ ।

ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਮਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸੀ । ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭਗਤ ਸਦਾਲ ਪੁੱਤਰ ਸੀ । ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਿਆਨ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਉਪਾਸਕ ਬਣ ਗਿਆ । ਸਦਾਲ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਚੇਲਾ ਬਣਨ ਨਾਲ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵੱਜੀ । ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਚਰਚਾ, ਜੋਰਾਂ ਨਾਲ ਫੈਲ ਗਈ ।

ਪੋਲਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਚੌਮਾਸੇ ਲਈ ਬਣਿਜਗ੍ਰਾਮ ਪਧਾਰੇ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਭੁਲੇ ਭਟਕਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ । ਇਥੇ ਹੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਅਤਿਮੁਕਤ ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਹੋਈ ।

ਬਾਈਵਾਂ ਸਾਲ—

ਚੌਮਾਸਾ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਵਿਦੇਹ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਮਗਧ ਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਆਏ । ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਮਗਧ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਪਧਾਰੇ । ਆਪ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਮਹਾਸ਼ਤਕ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਧਰਮ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ । ਇਥੇ ਹੀ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨਾਲ, ਭਗਵਾਨ ਪਾਰਸ਼ਨਾਥ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੀ ਲੋਕ, ਅਲੋਕ, ਰਾਤ ਤੇ ਦਿਨ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਬਾਰੇ ਧਰਮ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ।

ਮਹਾਸ਼ਤਕ ਦੀਆਂ ' ਰੇਵਤੀ ' ਨਾਂ ਦੀਆਂ 13 ਔਰਤਾਂ ਸਨ । ਰੇਵਤੀ ਮਾਸ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਂਕੀਨ ਸੀ । ਇਹ ਰਾਜਾ ਸ਼੍ਰੇਣਿਕ ਦੇ ਜੀਵ-ਹਤਿਆ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੇਕੇ ਤੋਂ ਮਾਸ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਖਾਣ ਲਗੀ । ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ੌਂਕਣਾਂ ਨੂੰ ਜਹਿਰ ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਆਦਿ ਨਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਜ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ।

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ, ਭਗਵਾਨ ਪਾਰਸ਼ਵਨਾਥ ਦੇ ਸਾਧੂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ।

ਇਥੇ ਹੀ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਰੋਹ ਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਲੋਕ, ਅਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਤੇ ।

ਇਥੇ ਹੀ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਗੌਤਮ ਸਵਾਮੀ ਦੇ ਲੋਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਉੱਤਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤੀ ਸੂਤਰ ਵਿਚ ਹੈ ।

ਇਹ ਚੌਮਾਸਾ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ । ਰਾਜਾ ਸ਼੍ਰੇਣਿਕ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਧਰਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਲਾਭ ਲਿਆ ।

ਤੇਈਵਾਂ ਸਾਲ—

ਚੌਮਾਸਾ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਪਛਮੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵੱਲ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਘੁੰਮਣ ਲਗੇ । ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਕੰਚਗਲਾ ਨਗਰੀ ਦੇ ਛਤਰਪਲਾਸ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਪਧਾਰੇ । ਇਥੇ ਵੀ ਆਪ ਦੀ ਧਰਮ ਸਭਾ ਲੱਗੀ । ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਕੀਤਾ ।

ਇਥੇ ਹੀ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਸੰਕਦ ਨਾਂ ਦੇ ਸਨਿਆਸੀ ਦੇ ਲੋਕ, ਜੀਵ ਤੇ ਸਿੱਧਗਤਿ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਤੇ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਵਲੋਂ ਦਿਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਸਨਿਆਸੀ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਚੇਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ।

ਸੰਕਦ ਵੇਦਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੰਦੂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀ । ਸਾਧੂ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ 12 ਐਗ ਸ਼ਾਸਤਰ ਪੜ੍ਹ ਲਏ ।

ਉਸ ਸੰਕਦ ਸਾਧੂ ਨੇ 12 ਸਾਲ ਜੈਨ ਸਾਧੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ । ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਤੱਪ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਵਿਪੁਲਚੁਲ ਪਹਾੜ ਤੇ ਪੁੱਜਾ । ਉਥੇ (ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਰੀਰ ਪ੍ਰਤਿ ਮੋਹ ਤਿਆਗ ਦੇਣ, ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਆਦਿ ਤਿਆਗ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ) ਸੰਲੇਖਨਾ ਵਰਤ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅਚਯੁਤ ਕਲਪ ਦੇਵ ਲੋਕ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ।

ਸੰਕਦ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਗੋਤਮ ਇੰਦਰਭੂਤੀ ਨੂੰ ਦਸਿਆ “ ਹੇ ਗੋਤਮ ! ਸੰਕਦ ਦੇਵ ਲੋਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ, ਮਹਾਵਿਦੇਹ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਉਥੇ ਧਰਮ ਅਰਾਧਨਾ ਰਾਹੀਂ ਨਿਰਵਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰੇਗਾ । ”

ਛਤਰਪਲਾਸ ਚੈਤਯ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਨਗਰੀ ਦੇ ਕੋਸ਼ਟਕ ਬਗੀਚੇ ਵਿੱਚ ਪਧਾਰੇ । ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਵਾਸੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਨ ਲਈ ਆਏ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੇਠ ਨੰਦਨੀ ਪਿਤਾ ਤੇ ਸਾਲੀਹ ਪਿਤਾ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਧਰਮ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ।

ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਫੇਰ ਪੂਰਵ ਵਿਦੇਹ ਪਧਾਰੇ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਇਹ ਚੌਮਾਸਾ ਵਣਿਜਗ੍ਰਾਮ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ।

ਚੌਵੀਵਾਂ ਸਾਲ

ਵਣਿਜਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੁੰਡ ਦੇ ਬਹੁਸਾਲ ਬਗੀਚੇ ਵਿੱਚ ਪਧਾਰੇ । ਇਥੇ ਹੀ ਜਮਾਲੀ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਅੱਡ ਹੋ ਕੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਕੁਝ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਮਾਲੀ ਆਪਣੇ 500 ਸਾਥੀ ਸਾਧੂਆਂ ਨਾਲ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਅੱਡ ਹੋ ਗਿਆ ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੁੰਡ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ, ਵਤਸ਼ ਦੇਸ਼ ਪਧਾਰੇ । ਇਥੇ ਖੂਬ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਇਆ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਆਪਣੇ ਸੰਘ ਨਾਲ ਕੇਸਾਂਬੀ ਪਧਾਰੇ, ਇਥੇ ਇਕ ਅਚੰਭਾ ਹੋਇਆ । ਸੂਰਜ ਤੇ ਚੰਦਰਮਾ ਆਪ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਧਰਤੀ ਤੇ ਉਤਰੇ । ਇਥੇ ਸਾਧਵੀ ਮਿਰਗਾਵਤੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ।

ਕੇਸਾਂਬੀ ਤੋਂ ਕਾਂਸੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਗੁਣਸ਼ੀਲ ਬਗੀਚੇ ਵਿਚ ਪਧਾਰੇ । ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਭਗਵਾਨ ਪਾਰਸ਼ਵਨਾਥ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦੇ 500 ਸਾਧੂ ਤੁੰਗੀਆਂ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧੂਆਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਨ ਲਈ, ਅਨੇਕਾਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਵੀ ਪਧਾਰੇ । ਭਗਵਾਨ ਪਾਰਸ਼ਵਨਾਥ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦੇ 4 ਮਹਾਵਰਤਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧੂਆਂ ਨੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ।

ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁੰਗੀਆਂ ਨਿਵਾਸੀ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧੂਆਂ ਨਾਲ ਸੰਜਮ, ਤਪ ਤੇ ਦੇਵ ਲੋਕ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ । ਸਾਧੂਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਬੜੇ ਸੁਲਝੇ ਤੇ ਰੋਚਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿਤੇ ।

ਇਥੇ ਹੀ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਤੁੰਗੀਆਂ ਨਗਰੀ ਦੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਚਰਚਾ ਦੀ ਗਨਧਰ ਗੋਤਮ ਅਗੇ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀਤੀ ।

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਪਾਰਸ਼ਵਨਾਥ ਦੇ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਉਤਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫਰਮਾਇਆ “ ਹੇ ਗੋਤਮ ! ਜੇ ਕੁਝ ਭਗਵਾਨ ਪਾਰਸ਼ਵਨਾਥ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦੇ ਸਾਧੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਵੀ ਇਹੋ ਆਖਦਾ ਹਾਂ । ਮੇਰੇ ਤੇ ਭਗਵਾਨ ਪਾਰਸ਼ਵਨਾਥ ਦੇ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦਾ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ । ”

ਇਸੇ ਸਾਲ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਵੇਹਾਸ, ਅਭੈ ਕੁਮਾਰ ਆਦਿ ਸਾਧੂਆਂ ਨੇ ਦੇਵ ਗਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧੂਆਂ ਨੇ ਆਖਰੀ ਸਮਾਂ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਵਿਪੁਲਾਚਲ ਪਹਾੜ ਉਪਰ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ । ਇਹ ਚੌਮਾਸਾ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ।

ਪਚੀਵਾਂ ਸਾਲ—

ਚੌਮਾਸਾ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਅੰਗਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਪਧਾਰੇ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਚੰਪਾ ਸੀ । ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼੍ਰੇਣਿਕ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਣਿਕ ਨੇ

ਚੰਪਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਣਾਇਆ । ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਚੰਪਾ ਦੇ ਪੂਰਨ ਭਦਰ ਬਗੀਚੇ ਵਿਚ ਠਹਿਰੇ ।

ਇਸੇ ਰਾਜਾ ਕੋਣਿਕ ਬੜੇ ਠਾਠ ਨਾਲ ਆਪ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਆਇਆ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੁਨੀ ਧਰਮ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਧਰਮ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ । ਮੁਨੀ ਧਰਮ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼੍ਰੇਣਿਕ ਦੇ ਪੋਤੇ ਪਦਮ, ਮਹਾਪਦਮ, ਭਦਰ, ਸੁਭਦਰ, ਪਦਮ ਭਦਰ, ਪਦਮ ਸੇਨ, ਪਦਮ ਗੁਲਾਮ, ਨਲਿਨਿ ਗੁਲਾਮ, ਆਨੰਦ ਤੇ ਨੰਦਨ ਦੇ ਨਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਕੋਣਿਕ ਦੀ ਰਾਜ ਹੜਪਨ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਭਾਲ, ਸੁਕਾਲ, ਮਹਾਕਾਲ, ਸੁਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮਹਾ ਸੇਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਨ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਨਗਰ ਸੇਠ ਜਿਨ ਪਾਲੀਤ ਨੇ ਸਾਧੂ ਧਰਮ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਲੀਤ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਦੇ 12 ਵਰਤ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ।

ਚੰਪਾ ਨਗਰੀ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਵਿਦੇਹ ਦੇਸ਼ ਪਧਾਰੇ । ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਾਕੰਦੀ ਦੇ ਸ਼ੇਮਕ ਤੇ ਧਰਿਤੀ ਧਰ ਨੂੰ ਸਾਧੂ ਬਣਾਇਆ । ਆਪਣੇ ਇਹ ਚੌਮਾਸਾ ਮਿਥਿਲਾ ਨਗਰੀ ਵਿਖੇ ਗੁਜਾਰਿਆ । ਇਥੇ ਰਾਜੇ ਸਮੇਤ, ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਿਆ । ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਧੂ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਧਰਮ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ।

ਛੱਬੀਵਾਂ ਸਾਲ—

ਮਿਥਿਲਾ ਤੋਂ ਆਪ ਅੰਗਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਪਧਾਰੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦੇਹ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਬਣ ਚੁਕੀ ਸੀ । ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਾਜਾ ਕੋਣਿਕ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ 10 ਸੋਤੇਲੇ ਭਰਾ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਦਾ ਰਾਜਾ ਚੇਟਕ ਆਪਣੇ ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ।

ਘਮਸਾਨ ਦਾ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ । ਕੋਣਿਕ ਦੇ 10 ਸੋਤੇਲੇ ਭਰਾ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਫੌਜਾਂ ਸਮੇਤ ਮਹਾਰਾਜਾ ਚੇਟਕ ਹਥੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਚੰਪਾ ਨਗਰੀ ਦੇ ਪੂਰਨਭਦਰ ਬਗੀਚੇ ਵਿਚ ਪਧਾਰੇ । ਰਾਜਘਰਾਨੇ ਸਮੇਤ, ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਧਰਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਨ ਲਈ ਪਧਾਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼੍ਰੇਣਿਕ ਦੀਆਂ ਕਾਲੀ ਆਦਿ 10 ਰਾਣੀਆਂ ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ ।

ਉਨ੍ਹਾਂ (ਰਾਣੀਆਂ) ਨੇ, ਆਪਣੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਾਰੇ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਸਿਆ “ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਮਰ ਚੁਕੇ ਹਨ ।” ਇਸ ਖਬਰ ਦੀ ਰਾਜਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਠੇਸ ਲਗੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸੁਖ ਝੂਠੇ ਜਾਪਣ ਲਗੇ । ਉਹ ਵੀ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਪਾਸ ਸਾਧਵੀਆਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ।

ਇਥੇ ਹੀ ਗੌਤਮ ਇੰਦਰ ਭੂਤੀ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ “ ਹੇ ਭਗਵਾਨ ! ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬਹਾਦਰ ਸੈਨਿਕ ਸਵੱਰਗ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਚ ਹੈ ? ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਇਹ ਆਖਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ । ਨਰਕ ਜਾਂ ਸਵੱਰਗ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹਨ । ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਹੀ ਸਾਰੇ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ । ਸਗੋਂ ਇਹ ਨਰਕ ਸਵਰਗ ਦਾ ਚੱਕਰ ਕੀਤੇ ਸ਼ੁਭ ਜਾਂ ਅਸ਼ੁਭ ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ । ਯੁੱਧ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ । ”

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਚੰਪਾ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਵਾਪਸ ਫੇਰ ਮਿਥਿਲਾ ਪਧਾਰੇ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਇਹ ਚੌਮਾਸਾ ਮਿਥਿਲਾ ਵਿਖੇ ਗੁਜਾਰਿਆ ।

ਸਤਾਈਵਾਂ ਸਾਲ—

ਮਿਥਿਲਾ ਤੋਂ ਚੌਮਾਸਾ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਪਧਾਰੇ । ਉਥੋਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਨਗਰੀ ਪਹੁੰਚੇ । ਇਥੇ ਕੋਣਿਕ ਦੇ ਦੋ ਭਰਾ ਵੇਹਾਸ (ਹੱਲ) ਅਤੇ ਵਿਹੱਲ ਨੇ ਜੈਨ ਸਾਧੂ ਦੀਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ । ਇਹ ਉਹੋ ਦੇਵੇਂ ਭਰਾ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਣ ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਦਾ ਮਹਾਯੁਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ।

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਨਗਰੀ ਠਹਿਰੇ । ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਨਗਰੀ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸੀ । ਉਹ ਆਜੀਵਕ ਧਰਮ ਦਾ ਅਚਾਰੀਆ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ । ਉਸਨੇ ਭਗਵਾਨ ਪਾਰਸਵਨਾਥ ਦੇ ਭਰਿਸ਼ਟ ਚੇਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜੋਤਿਸ਼ ਆਦਿ ਵਿਦਿਆ ਸਿੱਖ ਲਈ ਸੀ । ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭੂਤ, ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਬਾਰੇ ਦਸਦਾ ਸੀ । ਦੂਸਰੇ ਉਸ ਪਾਸ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੇਜੇਲੇਸ਼ਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਭਸਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ।

ਹੁਣ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੀਰਥੰਕਰ, ਸਰਵਗੋ, ਅਰਿਹੰਤ ਤੇ ਕੇਵਲੀ ਆਖਦਾ ਸੀ । ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਆਮ ਸੀ । ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਆਪਣਾ ਪਿਛਲਾ ਜੀਵਨ ਬਿਲਕੁਲ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ।

ਇਹ ਚੌਮਾਸਾ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ । ਇਹ ਚੌਮਾਸਾ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਨਗਰੀ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭਗਤ ਸਨ, ਇਕ ਹਲਾਹਲ ਘੁਮਾਰਿਨ, ਦੂਸਰਾ ਅਯੰਪੁਲ ਗਾਥਾਪਤੀ ।

ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦਾ ਨਾ ਬਕਦਾ ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਉਚਾਈ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ।

ਜਦ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਨਗਰੀ ਵਿਖੇ ਕੋਸ਼ਟਕ ਬਗੀਚੇ ਵਿਚ ਠਹਿਰਨ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੰਕਾਰ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚੇਲੇ ਇੰਦਰਭੂਤੀ ਗੌਤਮ ਭੋਜਨ ਮੰਗਣ ਲਈ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸੁਣੀ “ ਅਜ ਕਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਦੋ ਤੀਰਥੰਕਰ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਕ ਸ਼੍ਰਮਣ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ, ਦੂਸਰੇ ਮੰਖਲੀ ਪੁਤਰ ਗੋਸ਼ਾਲਕ। ” ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਤੀਰਥੰਕਰ ਹੋਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸੁਣ ਕੇ, ਗੌਤਮ ਸਵਾਮੀ ਵਾਪਸ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਵੱਲ ਪਰਤੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ “ ਭਗਵਾਨ ! ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੋ ਤੀਰਥੰਕਰ ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਵਿਚ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ “ ਹੇ ਗੌਤਮ ! ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਕੋਈ ਤੀਰਥੰਕਰ, ਸਰਵੱਗ ਅਰਿਹੰਤ ਜਾਂ ਕੇਵਲੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੇਰਾ ਭਰਿਸ਼ਟ ਚੇਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਵਰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਮੰਖ ਸੀ। ਇਹ 24 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰਾ ਚੇਲਾ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੋ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਗਲਤ ਆਖਦਾ ਹੈ। ”

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਚਨਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਨੇ ਸੱਚ ਮੰਨਿਆ।

ਕੁਝ ਮੱਠੁਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਇਕ ਸਾਧੂ ਆਨੰਦ ਭਿਖਿਆ ਲਈ, ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਵਿਚ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਆਨੰਦ ਸਾਧੂ ਰੋਕ ਕੇ ਕਿਹਾ “ ਹੇ ਦੇਵਾਨੁਪ੍ਰਿਆ ! ਮੇਰੀ ਜ਼ਰਾ ਗੱਲ ਸੁਣ। ”

“ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਉਪਾਰੀ ਮਾਲ ਭਰ ਕੇ ਵਿਉਪਾਰ ਲਈ ਨਿਕਲੇ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਘਣਾ ਜੰਗਲ ਆ ਗਿਆ। ਜੰਗਲ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਸੀ। ਇਸ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਿਉਪਾਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਇਧਰ ਉਧਰ ਘੁੰਮਣ ਲਗੇ। ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹਰੇ ਭਰੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ, ਚਾਰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਠਿਕਾਣੇ ਵਿਖਾਈ ਦਿਤੇ।

“ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਠਿਕਾਣਾ ਪੁਟਿਆ। ਸ਼ੁਧ ਪਾਣੀ ਨਿਕਲਿਆ। ਸਭ ਨੇ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਬੁਧੀਮਾਨ ਵਿਉਪਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ “ ਚਲੋ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ” ਪਰ ਇਕ ਲੋਭੀ ਵਿਉਪਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ “ ਜੇ ਪਹਿਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਪਾਣੀ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਸਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਸੋਨਾ ਨਿਕਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੂਸਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਖੁਦਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਥੇ ਸੋਨਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਲੋਭੀਆਂ ਦਾ ਲੋਭ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਲੋਭੀ ਵਿਉਪਾਰੀ ਆਖਣ ਲਗੇ “ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀ

ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਮਣੀ ਰਤਨ ਨਿਕਲਣ । ਵਿਉਪਾਰੀ ਲਾਲਚ ਵਸੋ ਫਿਰ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਲਗੇ ।
ਉਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਚਮੁਚ ਰਤਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ । ”

“ ਹੁਣ ਲੋਭ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕਾ ਸੀ । ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਆਣੇ ਵਿਉਪਾਰੀ
ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਲੋਭ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ । ਪਰ ਉਹ ਵਿਉਪਾਰੀ ਨਾ ਰੁਕੇ । ਆਖਿਰ ਲਾਲਚੀ
ਵਿਉਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਚੌਥੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕੀਤੀ । ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਸੱਪ
ਨਿਕਲਿਆ । ਸੱਪ ਨੇ ਸਭ ਵਿਉਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਪਰ ਸੱਪ ਨੇ ਉਸ
ਪਹਿਲੇ ਸਿਆਣੇ ਲਾਲਚੀ ਵਿਉਪਾਰੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ । ”

“ ਆਨੰਦ ! ਇਹੋ ਉਦਾਹਰਣ ਤੇਰੇ ਗੁਰੂ ਸ਼੍ਰਮਣ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੇ ਲਾਗੂ
ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਲਾਭ ਮਿਲ ਚੁਕੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੰਤੋਖ ਨਹੀਂ । ”

ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਆਨੰਦ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੂਰਵਕ ਸੁਣੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਗਵਾਨ
ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਵਲੋਂ ਆਖੀਆਂ ਸਭ ਗਲਾਂ ਦੱਸ ਦਿਤੀਆਂ । ”

ਆਨੰਦ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ “ ਹੇ ਭਗਵਾਨ ! ਕਿ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਆਪਣੇ ਤੱਪ ਤੇਜ
ਸਹਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭਸਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿਤਾ “ ਹਾਂ
ਆਨੰਦ ! ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਤੀਰਥੰਕਰ ਤੇ ਕੇਵਲੀ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਸਭ ਨੂੰ ਭਸਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ । ”

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸਾਧੂ ਤੇ ਸਾਧਵੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ
“ਤੁਸੀਂ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨਾਲ ਵਿਅਰਥ ਚਰਚਾ ਨਾ ਕਰੋ ।” ਸਭ ਸ੍ਰੀ ਸੰਘ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ
ਦਾ ਹੁਕਮ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ।

ਆਨੰਦ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਗਲਾਂ ਕਰਦੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬੀਤਿਆ ਸੀ ਕਿ
ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਆਪਣੇ ਸਾਧੂਆਂ ਨਾਲ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਸਮੇਸਰਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੁਜਾ ।
ਉਹ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਲਾਲ ਪੀਲਾ ਹੋ ਗਿਆ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ
ਆਖਣ ਲਗਾ “ ਹੇ ਵਰਧਮਾਨ ! ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈਂ । ਮੈਂ
ਉਹ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨਹੀਂ ਜੋ ਤੇਰਾ ਚੇਲਾ ਸੀ । ਉਹ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਗਿਆ
ਸੀ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਉਦਾਈ ਕੁੰਡਯਨ ਦਾ ਰੂਪ ਹਾਂ । ” ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਜੀਵਕ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ
ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਸਤ ਜਨਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ “ ਸਤਵੇਂ ਜਨਮ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ
ਉਦਾਈ ਕੁੰਡਯਨ ਸੀ । ਫੇਰ ਮੈਂ ਐਡਯਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਗਿਆ । ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ
ਮੱਲਰਾਮ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਆਇਆ । ਮਲਾਰਾਮ ਤੋਂ ਮੈਂ ਮਲਮੰਡੀਤ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ।
ਮਲਮੰਡੀਤ ਤੋਂ ਮੈਂ ਰੋਹ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਗਿਆ । ਰੋਹ ਤੋਂ ਮੈਂ ਭਾਰਦਵਾਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ
ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ । ਭਾਰਦਵਾਜ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਮੈਂ ਗੌਤਮ ਪੁਤਰ ਅਰਜੁਣ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ
ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ । ਅਰਜੁਣ ਦਾ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੈਂ ਇਸ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੈਦਾ
ਹੋਇਆ ਹਾਂ । ਇਸ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਮੈਂ 16 ਸਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਮੁਕਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰਾਂਗਾ ।

ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਸੇ ਹੀਣੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ " ਗੋਸ਼ਾਲਕ ! ਤੇਰਾ ਹਾਲ ਉਸ ਚੋਰ ਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ ਦੇ ਰੋਸ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਢੱਕ ਕੇ ਆਖੇ ਕਿ ਮੈਂ ਸਰੀਰ ਢੱਕ ਲਿਆ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਰੋਸ਼ੇ ਨਾਲੋਂ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਢੱਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਖ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਤੇ ਵੀ ਤੂੰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ । ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਉਹ ਪੁਰਾਣਾ ਚੇਲਾ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਹੈ । ਤੇਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਖਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ । "

ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਸਚੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਆਖਣ ਲਗਾ " ਮੂਰਖ ਵਰਧਮਾਨ ! ਤੇਰਾ ਕਾਲ ਹੁਣ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦੀ । "

ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਮਾਨ ਵਾਲੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਚੇਲੇ, ਸਰਵਾਨੁਭੂਤੀ ਨੂੰ ਗੁਸਾ ਆ ਗਿਆ । ਉਸਨੇ ਗੁਸੇ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਕੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਕਿਹਾ " ਹੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ! ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਆਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਜੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤੇ ਕੋਈ ਇਕ ਹਿਤਕਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਉਪਕਾਰ ਨਹੀਂ ਭੁਲਦਾ । ਤੂੰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤੇਰਾ ਆਖਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ । "

ਸਰਵਾਨੁਭੂਤੀ ਮੁਨੀ ਦੀ ਇਸ ਪਵਿਤਰ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਤੇ ਉਲਟ ਅਸਰ ਹੋਇਆ । ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਤੇਜ਼ੇਲੇਸ਼ਿਆ ਨਾਲ ਸਰਵਾਨੁਭੂਤੀ ਮੁਨੀ ਨੂੰ ਭਸਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਮਰ ਕੇ ਸ਼ਹਸ਼ਤਰ ਦੇਵ ਲੋਕ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ।

ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਫੇਰ ਮਹਾਵੀਰ ਪ੍ਰਤੀ ਉਲ ਜਲੂਲ ਆਖਣ ਲਗਾ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਇਕ ਚੇਲੇ ਸੁਨਕਸ਼ਤਰ ਮੁਨੀ ਨੇ ਵੀ ਸਰਵਾਨੁਭੂਤੀ ਮੁਨੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਇਆ ।

ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੇਜ਼ੇਲੇਸ਼ਿਆ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸ਼ਿਕਾਰ, ਸੁਨਕਸ਼ਤਰ ਮੁਨੀ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ । ਇਹ ਮੁਨੀ ਵੀ ਮਰ ਕੇ ਅਚਯੁਤ ਦੇਵ ਲੋਕ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ।

ਹੁਣ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ । ਦੋ ਮੁਨੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਕੇ, ਉਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਠੰਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ।

ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆਉਂਦੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ " ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਇਕ ਅੱਖਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵਿਦਿਆ ਗੁਰੂ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ । ਇਕ ਧਰਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਧਰਮ ਗੁਰੂ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦਿਤਾ, ਤੇਰਾ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹ ਵਰਤਾਓ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ । " ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਇਹ ਹਿਤਕਾਰੀ ਬਚਨ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਲਈ, ਅੱਗ ਤੇ ਘੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸਾਬਿਤ ਹੋਏ । "

ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕਦਮ ਪਿਛੇ ਹਟਿਆ । ਉਸਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੇ ਤੇਜ਼ੇਲੇਸ਼ਿਆ ਛੱਡੀ । ਭਿਆਨਕ ਅੱਗ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਜੋ

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਚੱਕਰ ਕੱਟ ਕੇ ਫੇਰ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਈ ।

ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦਾ ਸਰੀਰ ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਛੱਡੀ ਤੇਜ਼ੇਲੇਸ਼ਿਆ ਕਾਰਣ ਜਲਣ ਲੱਗਾ । ਉਸਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, “ ਹੇ ਵਰਧਮਾਨ ! ਮੇਰੇ ਤੱਪ ਤੇਜ ਕਾਰਣ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੇਲੇਸ਼ਿਆ ਦੇ ਅਸਰ ਕਾਰਣ ਤੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਇਸ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ ਹੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ! ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੇਜ਼ੇਲੇਸ਼ਿਆ ਅਤੇ ਕੇਵਲੀ ਨੂੰ ਭਸਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ । ਤੂੰ ਸਤ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਮਰ ਤੇਜ਼ੇਲੇਸ਼ਿਆ ਦੇ ਅਸਰ ਕਾਰਣ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗੇ । ”

ਫੇਰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, “ ਹੇ ਦੇਵਾਨੁਪਿੰਯ ! ਤੁਸੀਂ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ । ਮੈਂ 16 ਸਾਲ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਾਂਗਾ । ਹੁਣ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੀ ਤੇਜ਼ੇਲੇਸ਼ਿਆ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਜਦੋਂ ਚਾਹੋ, ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ । ”

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਕੀਤੀ । ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦੇ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਚੇਲੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਚੇਲੇ ਬਣ ਗਏ ।

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਇਸ ਝਗੜੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਫੈਲ ਗਈ । ਲੋਕ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਆਖਦੇ “ ਅੱਜ ਕਲ ਦੇ ਤੀਰਥੰਕਰ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਕ ਆਖਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੂੰ ਮਰੇਂਗਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਆਖਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੂੰ । ”

ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ । ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆਉਣ ਲੱਗਾ । ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ ਹੇ ਭਿਕਸ਼ੂਓ ! ਜਦ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਵਾਉਣਾ । ਗੰਧ ਕਸ਼ਾਏ ਨਾਂ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਕਪੜੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਪੂੰਝਣਾ । ਗੋਸ਼ੀਰਸ਼ ਚੰਦਨ ਦਾ ਲੇਪ ਕਰਨਾ । ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ ਸਫੈਦ ਕਪੜੇ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਮੱਠੁਖ ਯੋਗ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਸੁੰਦਰ ਪਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾਉਣਾ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਨਗਰੀ ਦੇ ਗਲੀ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁਮਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਖਣਾ “ ਇਸ ਅਵਸਥਾਪਰਨੀ ਕਾਲ ਦਾ ਅੰਤਮ ਤੀਰਥੰਕਰ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਕੇ ਨਿਰਵਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ । ”

ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨ ਨੂੰ ਖਿੜੇ ਮਥੇ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ।

ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਚਿਤ :-

ਹੁਣ ਗੋਸ਼ਾਲਿਕ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ। ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਦੇ ਸੁਭ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਪਛਤਾਵਾ ਹੋਣ ਲਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਉਪਕਾਰ ਯਾਦ ਆਉਣ ਲਗੇ। ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਨਫਰਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਸੋਚਣ ਲਗਾ " ਮੈਂ ਠੱਗ ਸੀ, ਜੋ ਜਿਨ, ਅਰਿਹੰਤ, ਤੀਰਥੰਕਰ, ਕੇਵਲੀ, ਜਾਂ ਸਰਵੱਗ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੁਰਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਚੇਲੇ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਭਸਮ ਕਰ ਦਿਤੇ।

" ਸਚੇ ਜਿੰਨ, ਤੀਰਥੰਕਰ, ਕੇਵਲੀ, ਅਰਿਹੰਤ ਤੇ ਸਰਵੱਗ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰਮਣ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਦਾ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਬੁਰੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ " ਹੇ ਭਿਕਸ਼ੂਓ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਅੰਤਮ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰੋਗੇ ? "

ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਕਿਹਾ " ਤੁਸੀਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੋ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪਾਪੀ, ਪਾਖੰਡੀ ਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਜਿਨ, ਤੀਰਥੰਕਰ, ਅਰਿਹੰਤ, ਕੇਵਲੀ ਜਾਂ ਸਰਵੱਗ ਨਹੀਂ। ਅਸਲ ਤੀਰਥੰਕਰ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰਮਣ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਹਨ। ਜੋ ਕਿ ਮਨੁੱਖਾਂ, ਦੇਵਤਿਆਂ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪੂਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। "

" ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਸਗੋਂ ਜਦ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਖਬੇ ਪੈਰ ਨੂੰ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ, ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬੁਕਣਾ। ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਇਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਘਸੀਟਦੇ ਹੋਏ ਆਖਣਾ " ਇਹ ਮੰਖਲੀ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਤੀਰਥੰਕਰ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਤੀਰਥੰਕਰ ਹੋਣ ਦਾ ਢੋਂਗ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਆਖਣਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰਮਣਾਂ ਦਾ ਘਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਦਰੋਹੀ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ। " ਇਹੋ ਮੇਰੀ ਅੰਤਮ ਇੱਛਾ ਹੈ। "

ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਮਰ ਗਿਆ। ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੀ ਅੰਤਮ ਇੱਛਾ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰ ਲਏ। ਫੇਰ ਨਕਲੀ ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ